

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
ЛИСИЦА-СВАТЯ
РУСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Имало един беден момък. Той живеел в малка хижа всред гората. Сам-самичък си живеел, нямал ни баща, ни майка, ни други сродници. Едничкият му имот били пет кокошки и един петел.

Веднъж Кума Лиса подушила кокошките. Когато момъкът излязъл по лов, тя влязла в кокошарника, грабнала една кокошка, опекла я на огнището и я изяла. Тая лисица не обичала да яде сурови кокошки.

Върнал се ловецът. Преброил кокошките. Една липсвала.

„Трябва да я е грабнал ястреб“ — си помислил момъкът.

На другата сутрин тръгнал пак на лов. Срећнала го лисицата и го запитала:

— Накъде си тръгнал, Кузмане?

Той й отвърнал:

— На лов, Кумо Лисо. А ти накъде?

— На разходка, Кузмане.

Разбира се, лисицата не била тръгнала на разходка, а за кокошки. Тя отишла и тоя път в хижата, пак си хванала кокошка, опекла я и я изяла.

Върнал се Кузман вечерта. Гледа — още една кокошка няма. Кой краде кокошките? Дали не е лисицата?

На сутринта ловецът залостил здраво вратата и прозорците, след като затворил кокошките и петела, па тръгнал на лов. И тоя път срећнал Кума Лиса.

— Накъде си тръгнала, Кумо Лисо? Пак ли на разходка?

— Пак на разходка, Кузмане. А ти? Пак ли на лов?

— Пак на лов, Кумо Лисо.

Разделили се. Ловецът се скрил зад едно дърво да види къде ще отиде лисицата. А тя — право към неговата хижа. Той тръгнал да я дебне.

Стигнала Кума Лиса до хижата. Обикаля отсам, обикаля оттатък — и вратата, и прозорците залостени. През къде да влезе в зимника при кокошките? Покатерила се на покрива и се спуснала през комина.

Но тъкмо тогава дошъл Кузман, отключил и хванал лисицата.

— Ти ли ми крадеш кокошките? — рекъл. — Ще те кръстя аз тебе. Няма да ми излезеш жива от ръцете. Кожата ти ще одера.

Лисицата почнала да му се моли:

— Братовчед да ми си, Кузмане, пусни ме! Голямо добро ще ти направя. Ще те направя пръв богаташ в това царство. Дори и за царската дъщеря ще те ожена. Пожали ми живота, моля ти се!

Замислил се Кузман. Да вярва ли на Лисините обещания, или да не вярва?

Пуснал я.

— Еее, как ще ме направиш пръв богаташ? Кажи да видим!

— Как ли? С хитрина. Но най-напред ми дай да се нахраня, че после ще говорим. Опържи ми една кокошка, ама с повечко масло!

Кузман помислил, помислил, па се съгласил. Кума Лиса се нахранила добре, облизала се и отишла на царските ливади, па почнала да се търкаля.

Дошъл Кумчо Вълчо и й казал:

— Кумо Лисо, тия ливади са царски. Забранено е да се влиза в тях. А ти се и търкаляш. Ще те хванат и ще ти одерат кожата.

— Не бери грижа за мене! — рекла лисицата. — Аз съм първа приятелка на царя. Търкалям се, защото преядох.

— Че къде намери толкова ядене?

— Бях в двореца на угощение. Нима ти не беше поканен, Кумчо?

— Не. А кои други бяха?

— Много гости имаше. Видри, белки, катерици, мечки и какви ли не още. Да беше отнякъде — да видиш какви ястия ни сложиха! Преядох, ти казвам. И царят забеляза това и ми рече: „Ако ти е тежко, иди се поразходи, Кумице, в моите ливади! Па като ти олекне, ела пак!“

— Тъй ли ти каза? Заведи, моля ти се, и мене.

— Бих те завела, Кумчо, но нямаш роднини. Царят ще се оскърби. „Сираци ли ми водиш?“ — ще каже. Иди намери поне още сто вълка, па ги доведи: тогава ще ядеш царски гозби.

Вълкът събрал сто други вълци и ги отвел при Кума Лиса. А тя ги повела към двореца. Тя напред, те — след нея. Наредени — също като войници. Стигнали в двореца. Тя влязла, а тях оставила на двора. Явила се пред царя и му казала, че му подарява сто едри вълка от Кузман Богаташа.

— Благодаря — рекъл царят. — Кой е тоя Кузман Богаташа? Пръв път го чувам.

— Той е най-богатият момък в това царство. Богатствата му са неизброими. Сбогом, че бързам. Пратил ме е и по друга работа.

Царят се зарадвал много. Поблагодарил на лисицата, поръчал ѝ да поздрави Кузман Богаташа, а вълците заповядал да затворят в оградата.

Лисицата се върнала в хижата на ловеца. Ogладняла от много път.

— Е, кога ще ме обогатиш? — запитал момъкът.

— Скоро, Кузмане. Потърпи още малко! Работата върви на добре, но ще трябва да ми опържиш още една кокошка, че съм примряла от глад.

Кузман я послушал. Лисицата се наяла богато и отишла отново на царските ливади. Взела да се търкаля. Дошла една мечка. Пак се почнал разговор като оня с вълка. И на Баба Меца лисицата казала, че е била на угощение в двореца.

— Много животни останаха да си дояждат — рекла тя.

— Стотина вълци бях отвела — всички са там, не им се излиза.

Мечката я помолила да заведе и нея.

— Може — казала Кума Лиса, — но трябва да доведеш още сто мечки. Ако си сама, царят няма да те погледне. Аз заведох всичките си роднини. Ядат, та им пращят челюстите!

Мечката събрала сто други мечки и ги отвела при Кума Лиса. И тях лисицата подарила от името на Кузман Богаташа. И тях царят затворил.

Лисицата се върнала при ловеца, но му не казала какво е направила. Поискала още една пържена кокошка.

Кузман опържил последната, що била останала. Нахранила се Кума Лиса и отишла отново на царските ливади — да се търкаля, за да ѝ се смели храната.

Минали една белка и една видра. Видели Кума Лиса, че се търкаля по зелената трева. Погледнали я завистливо, па я запитали къде е намерила такъв богат обяд, че си е претоварила търбуха.

— Да ви кажа, мили приятелки — отвърнала лисицата. — Царят ме много тачи. За всичко пита все мене. Не става в двореца угощение, ако не съм и аз там. Днес имаше много голямо угощение. Всякакви животни бяха поканени; и вас да бях видяла, и вас щях да поканя: царят беше оставил на мене тая работа. Щях да се пукна от ядене.

Пустите вълци, каквито са лакоми, още ядат: сякаш не са виждали тлъсто, откак са се родили. А пък мечките — нагъват ли, нагъват: челюстите ще си счупят от ядене.

Видрата и белката почнали да се молят на Кума Лиса да отведе и тях.

— Поне да погледаме — рекли — Още не сме виждали царски дворец. Разбира се, че ако можем и да си хапнем нещичко, още по-добре.

Лисицата се съгласила, но им поръчала да доведат по сто свои роднини. Когато видрата и белката насъбрали толкова сродници, колкото им било поръчано, Кума Лиса отвела всички при царя и му ги подарила от страна на Кузман Богаташа. Царят се зачудил, че Кузман има толкова много зверове, та и на други подарява от тях. Разбира се, той приел дара с благодарност и заповядал да одерат всички животни, що му били подарени.

На другия ден Кума Лиса си изпросила и петела. Изяла го, а после отишла при царя и му казала:

— Много ти здраве, царю честити, от Кузман Богаташа. Моли те да му заемеш малко крината, с която си мериш парите, че има да мери сребро. Неговите крини са пълни с жълтици.

Царят заповядал да дадат на лисицата веднага крината. Тя я занесла на ловеца и му казала:

— Вземи тая крина, па я пълни с пясък и я изпразвай, додето ѝ се лъсне дъното!

Когато крината се лъснала отвътре, Кума Лиса залепила на дъното ѝ няколко сребърни пари и я отнесла на царя. Той погледнал крината, видял парите и запитал лисицата:

— Отде има твоят господар толкова пари?

— Не знам — отвърнала тя. — Но че са много, много са. Брой нямат.

А после рекла:

— Знаеш ли защо ме е пратил Кузман Богаташа, царю честити? Моли те да му дадеш дъщеря си за жена. Много моми го искаха, но той е решил да се ожени за твоята дъщеря: друга не ще.

Царят се съгласил: къде ще намери по-добър зет от тоя богаташ? Заповядал на лисицата да поръча на Кузман да му дойде на гости.

Върнала се тя в хижата и казала на ловеца докъде е стигнала работата. Тръгнал Кузман, окъсан-одърпан, на гости на царя. Наблизиха двореца. Като минавали по мостчето на една река, лисицата казала на ловеца:

— Скочи във водата и почни да викаш!

Кузман скочил. Станал само кал и вода. Развикал, се колкото може. А лисицата се затичала към двореца и още отдалеко надала писък:

— Кузман Богаташа се удави. Скоро помогнете!

Царят чул виковете и пратил хора да помогнат на Кузмана. Извадили го от водата, облекли го в нови дрехи и го отвели в двореца. Венчал се ловецът за царската дъщеря. Заживял щастливо в двореца.

Като се минали няколко седмици, царят казал на зетя си:

— Хайде да отидем сега пък у вас на гости. Искам да ти видя богатствата.

Уплашил се Кузман. Къде да води тъста си? В горската хижа ли? Че какви богатства ще му покаже там?

Но нямало що да прави. Царят настоявал и Кузман трябвало да се съгласи. Качили се на колесници и потеглили. А Кума Лиса тръгнала пред тях. Тичала, тичала и видяла овчари, че пасат голямо стадо овце.

— Чие стадо пасете, овчари?

— Стадото на царя Змей.

— Да не сте посмели да споменавате това име! — рекла им лисицата. — Насам препускат с колесници цар Огън и царица Светкавица. Ако ви чуят, че говорите тъй, ще ви изгорят. На въглен ще ви превърнат. На всички казвайте, че това стадо е на Кузман Богаташа!

Овчарите се уплашили и обещали. Кума Лиса си продължила пътя тичешком. Стигнала до едно място, дето свинари пасели голямо стадо свини. Запитала ги чие е стадото. И свинете се оказали на царя Змей. Лисицата заплашила и свинарите с цар Огън и царица Светкавица. И те обещали да казват на всички, че стадото е на Кузман Богаташа. По-натам стигнала до стадо крави, а още по-натам — до хергеле коне. И на техните пастири казала, да не споменават името на царя Змей, за да си не изпатят от цар Огън и царица Светкавица, а да разправят, че добитъкът е все на Кузман Богаташа. Настигнала най-сетне и стадо камили. И на камиларите казала същото.

Кума Лиса изминала три планини и стигнала в четвъртата. Там било царството на Змея, чиито били всички тия стада. Влязла в двореца. А дворецът бил от мрамор, богато украсен, много по-хубав от тоя на Кузмановия тъст.

— Какво те носи насам, Кума Лисо? — запитал цар Змей.

— Дошла съм да ти спася живота, царю честити. Скоро се скрий, че след мене идват цар Огън и царица Светкавица. Страшни са и двамата. Всичко палят и изгарят. На пепел обърнаха всичките ти стада: и овцете, и свинете, и кравите, и конете, и камилите. Дори и пастирите не пожалиха. Насам летят и ти се заканват. „На въглен ще го превърнем“ — казват. Скрый се, додето е време!

Змеят се уплашил. Почнал да се гърчи и свива от страх.

— Къде да се скрия, Кума Лисо? Научи ме!

— В твоята градина има стар дъб, стогодишен. Средината му е прогнила. Бягай, та се скрий в него, додето минат!

Царят Змей послушал лисицата. Направил, както го научила тя.

Кума Лиса пратила два заека при гостите — да им показват пътя към двореца.

Минали те край пастирите и ги запитали чии стада пасат. Всички отвърнали, че стадата са на Кузман Богаташа. Припнали по-нататък и видели, че идват три колесници: в едната седи царят, в другата — Кузман с жена си, а в третата — царедворците.

— Ние сме пратени да ви водим — рекли им зайците.

— Добре, водете ни! Дошли до стадото овце.

Царят попитал:

— Чие стадо пасете, овчари? Голямо ми се вижда: ще да има три хиляди овце.

— То е стадото на Кузман Богаташа.

Обърнал се царят към Кузман и му казал:

— Много овце имаш, мили зетко; да ти са живи!

— Дал Господ — отвърнал Кузман. — И всекиму да дава повече, отколкото на мене.

Препуснали по-натам. Стигнали до стадото свине. Младата княгиня попитала:

— Ей, свинари! Чие е това голямо стадо?

— На Кузман Богаташа.

Пак рекъл царят на зетя си:

— Много богат си бил наистина, зетко. Ти имаш повече от две хиляди свине.

— Дал Господ — отговорил и тоя път Кузман. — Дано на другите даде повече, отколкото на мене.

Минали сетне край конете, кравите и камилите.

Запитвали пастирите чие стадо пасат. Отвърщали им, че и тия стада са на Кузман Богаташа.

Най-сетне стигнали в царството на Змея. Кума Лиса ги посрещнала и въвела в големия дворец. Влязъл царят и почнал да се чуди: толкова хубаво и богато било наредено всичко там! Седнали да ядат, да пият и да се веселят. Че ден, че два, та цяла неделя. Толкова изобилни били гозбите, толкова вкусни плодовете, толкова сладки вината, че на никого се не ставало от трапезата.

По едно време лисицата казала на Кузман:

— Стани, та ела с мене! Стига си ял и пил: време е да се заловиш за работа.

Тръгнал Кузман подир Кума Лиса и я попитал за каква работа говори.

— Повикай царя и царедворците — рекла му тя, — па ги отведи в градината! Ще видиш там един стар дъб, стогодишен. Най-високото и най-дебелото дърво. В хралупата му се е скрил царят Змей, чийто е тоя дворец. Убийте го!

Върнал се Кузман и казал на мъжете:

— Хайде да се поразходим в градината!

Излезли. Отвел ги царският зет при големия дъб и им казал:

— Хайде да видим кой е най-добър стрелец от нас. От сто разкрача ще мерим в хралупата на тоя дъб. Който забие най-много стрели, той ще излезе пръв.

Почнали да мерят. Всички били добри стрелци, но Кузман — нали бил ловец — излязъл пръв. Толкова стрели забили в прогнилия дънер, че направили Змея на решето.

Оттогава Кузман Богаташа останал да владее имота на Змея заедно с жена си. Те са още живи и здрави и много хора от околните земи им отиват на гости. Кума Лиса също сяда на трапезата и яде кокошка след кокошка. Както се вижда, тя е решила да изяде всички кокошки на оня край. Но никой не ѝ се сърди, защото ги е заслужила.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.